13.11.2017

EDUSKUNNAN MAA- JA METSÄTALOUSVALIOKUNNALLE

Maanmittauslaitoksen keskushallinto lausuu laista Suomen metsäkeskuksen metsätietojärjestelmästä annetun lain muuttamisesta annetusta hallituksen esityksestä (HE 170/2017 Eduskunnalle) seuraavaa.

Maanmittauslaitosta on aikaisemmin kuultu lain valmistelun yhteydessä. Maanmittauslaitos kiittää mahdollisuudesta saada lausua asiasta vielä valiokunnalle. Maanmittauslaitos pitää tehtyä hallituksen esitystä pääasiallisesti kannatettavana siltä osin kuin esitys koskee Maanmittauslaitosta.

Kansallinen maastotietokanta (KMTK)

Kansallisen maastotietokannan metsä on tarkoitus muodostaa Suomen metsäkeskuksen tuottamista ja ylläpitämistä toimenpidekuvioista yleistämällä. Näin toimiessa vältetään päällekkäisen työn tekeminen eri organisaatiossa. Myös tietosisällöt ovat keskenään yhteensopivia. Suomen metsäkeskus hyötyy yhteisprosessista, koska Suomen metsäkeskuksen tarvitsema metsätalousmaamaski muodostetaan käyttämällä Kansallisen maastotietokannan kohteita, ja yhteistoimintaprosessissa he pääsevät määrittämään Kansallisen maastotietokannan tietosisältöä. Kun Suomen metsäkeskuksen aineisto tulee osaksi Kansallisen maastotietokantaa, Suomen metsäkeskuksen toiminnan merkitys kasvaa yhteiskunnassa.

Kansallisen maastotietokannan metsä tulee olemaan tietosisällöltään Suomen metsäkeskuksen aineistoa yleistetympi (kehitysluokka ja pääpuulaji), eikä ~~ja~~ siihen ~~ei~~ oteta mukaan henkilötietoja. Olennaista on kuitenkin se, että muodostetaan aluemainen metsä, eikä pelkkää hila-aineistoa. Tarve tällaiselle metsälle on tullut esiin asiakastarveselvityksissä, eikä ~~ja~~ sellaista metsää ~~ei~~ ole nykyisessä maastotietokannassa.

Maanmittauslaitoksen lakisääteisissä tehtävien hoitamisessa tarvittava metsävaratieto

Maanmittauslaitos lausuu lisäksi kuvioittaista metsävaratietoa koskien ja kansalliseen maastotietokantaan mahdollisesti sisällytettävien ympäristötietojen luovuttamisesta. Suomen metsäkeskuksen hallussa oleva metsävaratieto sellaisena kuin se on nyt, on Maanmittauslaitoksen virkatehtävien hoitamiseen riittävän tarkkaa, tosin vasta maastotarkistuksin varmennettuna.

Maanmittauslaitos
Opastinsilta 12 C
PL 84
00521 Helsinki
Puhelin 029 530 1100
www.maanmittauslaitos.fi/yhteystiedot
kirjaamo@maanmittauslaitos.fi
Y-tunnus 0245954-4
Kotipaikka Helsinki

Allekirjoitettu sähköisesti
Markkula Markku (13.11.2017 10:23:49)
Kokkonen Arvo (13.11.2017 12:05:20)

Esitetyn lain perusteella tiedon saaminen Maanmittauslaitoksen lakisääteisten tehtävien hoitamiseen edellyttäisi kuitenkin yhä tapauskohtaista lupamenettelyä, joka esim. tuhansia kiinteistöjä koskevassa tilusjärjestelyssä tai lunastuksessa on hyvin raskas ja muodollinen menettely.

Hilamuotoinen metsävaratieto

Hilamuotoisella metsävaratiedolla tarkoitetaan metsävaratietoja, jotka esitetään 16 m x 16 m kattavalla ruudukolla. Hilamuotoinen metsävaratieto sisältää tietoa ainoastaan kasvupaikasta ja puustosta. Tieto perustuu tiedonkeruun ajankohtaan, eli tietoa ei ajantasaisteta millään tavalla.

Kaukokartoituksella kerättävä hilamuotoinen metsävaratieto ja varsinainen ympäristötieto (metsälaki- ja ympäristötukikohteet) tulisivat lakiesityksen perusteella vapaasti saataviksi sähköiseen palveluun.

Hilamuotoisella metsävaratiedolla on hyvin vähän käyttöä Maanmittauslaitoksen kiinteistötoimitustuotannossa, jos tietoja ei ajantasaisteta metsässä tehdyllä toimenpidetiedoilla (eli tiedoilla hakkuista ja metsänhoitotöistä), sekä jos puustotietoja ei päivitetä kasvu- ja kehitysmalleilla, sillä metsävaratiedot vanhenevat hyvin nopeasti – jo muutamassa vuodessa.

Hilamuotoisen metsävaratiedon käyttämistä eksplisiittisesti metsän arvon määrittämiseen ei ole kokemuksia (empiriaa). Tällöin ilmeisesti laskentayksiköitä tulee runsaasti lisää – noin 39 yksikköä hehtaaria kohden. Arvonmäärityksessä voi toisaalta osoittautua ongelmaksi se, että yksittäisen hilan hakkuu- ja metsähoitotarve ei välttämättä vastaa laajemman alueen todellista hakkuu- ja metsänhoitotarvetta. Toisaalta taas ns. hilatiedon avulla metsäkuvioiden sisäinen vaihtelu tulisi otettua nykyistä paremmin huomioon esimerkiksi halkomistoimituksissa.

Hilamuotoisen metsätiedon muuttaminen kuviomuotoon edellyttäisi algoritmien rakentamista, joilla esim. laserkeilausaineistosta tuotetusta kasvillisuuden pintamallista muodostetaan metsäkuvioita. Tämän jälkeen kuvioille osuneista hiloista lasketaan kasvupaikkaa ja puustoa kuvaavat tunnukset. Metsäorganisaatioilla käytössä olevaa vastaavan järjestelmän rakentaminen kiinteistötoimitustuotantoon ei ole taloudellisesti järkevää.

Samoin hallinnollisia toimenpiteitä, kuten Kemera -päätöksiä ja metsänkäyttöilmoituksia koskevat tiedot olisivat julkisia, kuten nyt.

Olemassa oleva metsikkökuviotieto on tulevaisuudessa saatavilla tietopyyntöjärjestelmän kautta julkisessa palvelussa.

Kuvioittaiset metsävaratiedot

Kuvioittaisella metsävaratiedolla tarkoitetaan hilamuotoisten metsävaratietojen jalostamista edelleen kuviomuotoisiksi kasvillisuudenpintamallia ja

hilayleistystä hyödyntäen. Kuviolla tarkoitetaan aluetta, joka on pyritty rajaamaan kasvupaikan, puuston ja mahdollisen käsittelytarpeen suhteen mahdollisimman homogeeniseksi. Kuvioiden koot voivat vaihdella (Etelä-Suomessa keskimäärin noin 1 ha ja Pohjois-Suomessa noin 2 ha). Kuvio sisältää tietoa kasvupaikasta, puustosta ja metsänhoitotöiden ja hakkuiden toimenpide-esityksistä sekä mahdollisesti myös kuolleesta puustosta ja monimuotoisuudesta, jos tietoja on tarkennettu maastoinventoinnilla.

Kuvioittainen metsävaratieto tulkittaisiin lakiehdotuksessa edelleen *henkilötiedoksi*. Henkilötietoihin liittyvien metsävaratietojen osalta toimitaan kuten tähänkin asti, eli lupamenettelyn kautta. Esityksen mukaan henkilötiedot ja henkilötietoihin liittyvät metsävaratiedot ovat metsänomistajan käytettävissä metsäkeskuksen Metsään.fi-palvelun kautta ja muiden saatavissa ainoastaan metsänomistajan suostumuksella.

Suomen metsäkeskuksessa kuviomuotoista metsävaratietoa ajantasaistetaan toteutustiedoilla (hakkuutiedoilla ja metsänhoitotyötiedoilla) sekä puuston kasvu- ja kehitysmalleilla.

Kuviomuotoisen metsävaratieto ei ole sellaisenaan käyttökelpoista Maanmittauslaitoksen yksittäisen kiinteistötoimituksen suorittamisessa, vaan tiedon hyödyntäminen edellyttää aina maastotarkistusta. Maastossa tehtävän tarkistusinventoinnin, joissa maastohavainnoilla korjataan tarvittaessa tietoja, pohjamateriaaliksi kuvioittainen metsävaratieto on erittäin hyvää, nopeuttaen huomattavasti maastoinventointia. Maanmittauslaitoksessa tapahtuva metsävaratiedon keruu muuttuu näin muualta saadun tiedon tarkistamiseksi.

Laajempia alueita koskevien selvitysten ja tutkimusten (esim. metsänhintatutkimukset ja metsätilusjärjestelyjen tarveselvitykset) materiaaliksi kuviomuotoinen metsävaratieto soveltuu sellaisenaan erittäin hyvin. Tässäkin tapauksessa tiedon ajantasaisuus on toiminnalle keskeistä.

Suomen metsäkeskuksen metsätietojärjestelmästä annetun lain 8 §:n 2 momentin mukaan tietojärjestelmän julkisia tietoja voidaan luovuttaa teknisen käyttöyhteyden avulla metsätalouteen liittyvää kaupallista tai muuta hyväksyttävää tarkoitusta varten, jos maanomistaja on antanut siihen suostumuksen. Luoton myöntämistä ja luoton valvontaa varten tietojärjestelmän julkisia tietoja voidaan luovuttaa teknisen käyttöyhteyden avulla myös ilman maanomistajan suostumusta. Maanmittauslaitos katsoo, että esimerkiksi luottolaitoksilla on jo nyt oikeus saada Maanmittauslaitosta joustavammin metsävaratietoja. Tällä tiedonsaantimahdollisuudella ensi sijaisesti pienennetään luottolaitosten liiketoiminnan riskiä. Maanmittauslaitoksen toiminnan edistäminen tältä osin puolestaan pienentäisi mahdollisuutta puuston arvioinnin lopputuloksen virheellisyydestä ja siten lisäisi maanomistajien oikeusturvaa.

Kuviomuotoisen metsätiedon hyödyntäminen Maanmittauslaitoksen toimitustuotannossa edellyttää lakiesityksen mukaan edelleen viranomaiskäytössä kiinteistötoimituksiin liittyvissä tehtävissä jokaisessa yksittäisessä tapauksessa uuden tiedonluovutuspyynnön tekemistä Suomen metsäkeskukselle tai suostumuksen pyytämistä metsänomistajalta.

Kiinteistötietojärjestelmästä ja siitä tuotettavasta tietopalvelusta annetun lain (eli ns. KTJ -lain 453/2002) 6 §:ssä säännellään tietojen luovuttamisesta tietopalveluna. Maanmittauslaitosta koskien tulisi nyt kysymyksessä olevassa laissa säännellä em. KTJ -lain 6 §:n 3 momenttia vastaavasti. Tällöin Maanmittauslaitoksen ei jokaisessa sen lakisääteisten tehtävien hoitamiseen liittyvässä yksittäisessä tapauksessa tarvitsi poikkeuksetta tehdä tiedonluovutuspyyntöä, vaan, kuten KTJ -lain 6 §:n 3 momentissa säännellään, Maanmittauslaitoksella olisi oikeus teknisen käyttöyhteyden avulla saada suoraan virkakäyttöön kiinteistökohtaisia kuvioittaisia metsävaratietoja metsänarviointien taustatiedoiksi jako- ja tilusjärjestelytoimituksia sekä lunastustoimitusten puuston arviointeja varten. On selvää, ettei Maanmittauslaitos saa luovuttaa eteenpäin edellä kuvatulla tavalla virkakäyttöön saatua kiinteistökohtaista metsävaratietoa.

Kansalliseen maastotietokantaan siirtyvät metsävaratiedot

Metsätalouden ympäristötukikohteet tulevat helmikuun ohjelmistotoimituksen jälkeen siirtymään Suomen metsäkeskuksesta Maanmittauslaitokseen puoliautomaattisesti kiinteistötoimitustuotannon JAKO-paikkatietojärjestelmän käyttöoikeusyksiköiksi. Nyt kysymyksessä olevalla lakiesityksellä ei ole tähän tietojen siirtoon vaikutusta.

Se, että metsäkuviotiedot siirtyisivät ilman omistusoikeusrajoja kansalliseen maastotietokantaan (KMTK), palvelee esimerkiksi yksittäistä metsän ostajaa. Tällaisen ajantasaisen metsänvaratiedon siirtyminen, jossa kysymys ei ole henkilötiedon loukkaamisesta, tulisi lainsäädännössä varmistaa ja vahvistaa.

Maanmittauslaitoksen puolesta 15.11.2017

Allekirjoitettu sähköisesti.

Arvo Kokkonen
Pääjohtaja

Markku Markkula
Maanmittausneuvos